

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

ISSN 1303-5746

JOURNAL OF
FACULTY OF THEOLOGY
ISTANBUL UNIVERSITY

Sayı/Number: 32

Yıl/Year: 2015

Basım Yılı: 2016

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ (İÜİFD)
JOURNAL OF FACULTY OF THEOLOGY ISTANBUL UNIVERSITY (JFTIU)

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Adına Sahibi / Owner on Behalf of Faculty
of Theology of Istanbul University
Murteza Bedir (Dekan/Dean)

Editör / Editor
Hüseyin Hansu

Yardımcı Editör / Co-Editor
Mustafa İsmail Bağdatlı

Yayın Sekreteri / Editorial Secretary
Ahmet Aydın

Bölüm Editörleri / Section Editors

Şükrtü Özen
Abdullah Tirabzon
Abdülhameed Majeed
Ayşe Zişan Furat
Veysel Kaya
Ali Öztürk

Son Okuma / Redaction

Bünyamin Ayçiçeği
Reyhan Çorak
Mustafa Özağaç

Danışma Kurulu / Advisory Board

Abdurrahman ACAR (Prof.Dr.), Rahim ACAR (Prof.Dr.), Alparslan AÇIKGENÇ (Prof.Dr.), Muhsin AKBAŞ (Prof.Dr.), Yasin AKTAY (Prof.Dr.), Mehmet AKKUŞ (Prof.Dr.), Halis ALBAYRAK (Prof.Dr.), Recep ALPYAĞIL (Doç.Dr.), Ramazan ALTINTAŞ (Prof.Dr.), Abdüsselam ARI (Doç.Dr.), Ali ARSLAN (Prof.Dr.), Zeki ARSLANTÜRK (Prof.Dr.), Nevzat AŞIK (Prof.Dr.), Muhammed ABAY (Yrd. Doç.Dr.), Mahmut AY (Yrd.Doç.Dr.), İrfan AYCAN (Prof.Dr.), Hidayet AYDAR (Prof.Dr.), İbrahim Hakkı AYDIN (Prof.Dr.), Ömer AYDIN (Prof.Dr.), Yaşar AYDINLI (Prof.Dr.), Osman AYDINLI (Prof.Dr.), Fahamettin BAŞAR (Prof.Dr.), Vahdettin BAŞÇI (Prof.Dr.), İrfan BAŞKURT (Doç.Dr.), Kemal BATAK (Doç.Dr.), Abdülaziz BAYINDIR (Prof.Dr.), Mehmet BAYRAKDAR (Prof.Dr.), Bayraktar BAYRAKLI (Prof.Dr.), M.Faruk BAYRAKTAR (Prof.Dr.), Mürteza BEDİR (Prof.Dr.), Ramazan BİÇER (Prof.Dr.), Nahide BOZKURT (Prof.Dr.), Ömer BOZKURT (Yrd.Doç.Dr.), H.İbrahim BULUT (Doç.Dr.), Kerim BULADI (Doç. Dr.), Mehmet BÜYÜKDERE (Prof. Dr.), Yılmaz CAN (Prof.Dr.), Hasan CİRİT (Doç.Dr.), İsmail ÇALIŞKAN (Prof.Dr.), İlyas ÇELEBİ (Prof.Dr.), Mehmet ÇELİK (Prof. Dr.), Yakup ÇİÇEK (Prof.Dr.), Mehmet DALKILIÇ (Prof.Dr.), Muhsin DEMİRCİ (Prof.Dr.), Kürşat DEMİRCİ (Doç.Dr.), İsmail DEMİREZEN (Doç.Dr.), Abdülkadir DONUK (Prof.Dr.), Recai DOĞAN (Prof.Dr.), İbrahim Kafi DÖNMEZ (Prof.Dr.), Ali DURUSOY (Prof.Dr.), Yaşar DÜZENLİ (Prof.Dr.), Feridun M.EMECEN (Prof.Dr.), İzzet ER (Prof.Dr.), Ali ERBAŞ (Prof.Dr.), Hüsamettin ERDEM (Prof.Dr.), Mustafa ERDEM (Prof.Dr.), Ayşe Zişan FURAT (Doç.Dr.), Necmettin GÖKKIR (Doç.Dr.), Bilal GÖKKIR (Doç.Dr.), Musa Kazım GÜLÇÜR (Yrd.Doç.Dr.), Zekeriyâ GÜLER (Prof.Dr.), Sitki GÜLLE (Prof.Dr.), Hacı Mehmet GÜNAY (Prof.Dr.), Osman GÜNER (Prof.Dr.), Nasrullah HACİMÜFTÜOĞLU (Prof.Dr.), Abdurrahman HAÇKALI (Prof.Dr.), Ömer Faruk HARMAN (Prof. Dr.), Hüseyin HANSU (Doç.Dr.), Dursun HAZER (Prof.Dr.), Hayati HÖKELEKLİ (Prof.Dr.), Davut HUT (Dr.), M.Zeki İŞCAN (Doç. Dr.), Abdullah KAHRAMAN (Prof.Dr.), İsmail KARA (Prof.Dr.), Mustafa KARA (Prof.Dr.), N.Ünal KARASLAN (Prof.Dr.), Faruk KARACA (Prof.Dr.), Ahmet KAVAS (Prof.Dr.), Mahmut KAYA (Prof.Dr.), Fahri KAYADİBİ (Prof.Dr.), Ziya KAZICI (Prof.Dr.), Bilal KEMİKLİ (Prof.Dr.), İmaduddin Khalil (Prof.Dr.), A.Saim KILAVUZ (Prof.Dr.), Recep KILIÇ (Prof.Dr.), Sadık KILIÇ (Prof.Dr.), Celal KIRCA (Prof.Dr.), Abdullah KIZILCIK (Doç.Dr.), Ferhat KOCA (Prof.Dr.), Hasan KURT (Prof.Dr.), Saffet KÖSE (Prof.Dr.), Yaşar Abit KOÇAK (Prof.Dr.), Mustafa KÖYLÜ (Prof.Dr.), Zekeriyâ KURŞUN (Prof.Dr.), İlhan KUTLUER (Prof.Dr.), Bekir KUZUDİŞLİ (Doç. Dr.), Talip KÜÇÜKCAN (Prof.Dr.), Muhtittin MACİT (Doç.Dr.), Yurdağul MEHMETOĞLU (Prof.Dr.), Ahmet Yaşar OCAK (Prof. Dr.), Hakan OLGUN (Doç.Dr.), Mesut OKUMUŞ (Prof.Dr.), Reşat ÖNGÖREN (Prof.Dr.), Hakkı ÖNKAL (Prof.Dr.), Abdülkerim ÖZAYDIN (Prof.Dr.), Tahsin ÖZCAN (Prof.Dr.), Abdurrahman ÖZDEMİR (Prof.Dr.), Metin ÖZDEMİR (Prof.Dr.), Mehmet ÖZDEMİR (Prof.Dr.), Mehmet ÖZKARCI (Prof.Dr.), Mevlüt ÖZLER (Prof.Dr.), Haneî PALABIYIK (Prof.Dr.), Hüseyin PEKER (Prof. Dr.), Selahattin POLAT (Prof.Dr.), Mehmet Saffet SARIKAYA (Prof.Dr.), Hüseyin SARIOĞLU (Prof.Dr.), A.Nedim SERİNSU (Prof. Dr.), Burhanettin TATAR (Prof.Dr.), Mustafa TAHRALI (Prof.Dr.), Mustafa TEKİN (Doç.Dr.), Nihat TEMEL (Prof.Dr.), Mustafa Zeki TERZİ (Prof.Dr.), Nuri TİNAZ (Doç.Dr.), Kasım TURHAN (Prof.Dr.), Süleyman TÜLÜCÜ (Prof.Dr.), Talip TÜRCAN (Prof.Dr.), Osman TÜREER (Prof.Dr.), Mustafa USTA (Prof.Dr.), Mazlum UYAR (Prof.Dr.), Yavuz ÜNAL (Prof.Dr.), İsmail Safa ÜSTÜN (Prof. Dr.), İsmail YAKIT (Prof.Dr.), Ahmet YAMAN (Prof.Dr.), Cafer Sadık YARAN (Prof.Dr.), Metin YASA (Doç.Dr.), Davut YAYLALI (Prof.Dr.), Nesimi YAZICI (Prof.Dr.), Hüseyin YAZICI (Prof.Dr.), Adem YERİNDE (Doç.Dr.), Yavuz YILDIRIM (Yrd.Doç.Dr.), Ali YILMAZ (Prof.Dr.), İsmail YİĞİT (Prof.Dr.), A.İhsan YİTİK (Prof.Dr.), Metin YURDAGÖR (Prof.Dr.), Ahmet YÜCEL (Prof.Dr.),

Yönetim Yeri / Administration Place

İskenderpaşa Mahallesi, Horhor Caddesi, Kavalalı Sokak, No:1 A-Blok 34080 Fatih / İstanbul.
Tel: (212) 532 60 20, Faks: (212) 532 62 07, e-posta: ilhdergi@istanbul.edu.tr

İÜİFD yılda iki sayı olarak yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

İÜİFD'de yayımlanan yazıların bilimsel ve hukukî sorumluluğu yazarlarına aittir.

Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları İÜİFD'ye ait olup, izinsiz olarak kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz veya elektronik ortama taşınmaz.

JFTIU is a biannual peer reviewed international journal.

Legal and scientific responsibility of the published articles belong to the author.

All rights of the published materials belong to JFTIU. These materials cannot be republished, duplicated or moved to an electronic environment partially or completely without permission.

http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iulal

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

BAKARA SURESİ 106. AYET BAĞLAMINDA NESH-NES' İLİŞKİSİ /
THE RELATION OF NASKH AND NAS' IN THE CONTEXT OF
106TH VERSE OF AL-BAQARAH SURAH

Muhammed İsa Yüksek
7-40

İSLÂM İTİKADI VE TÜRK LİSÂNİ
MA'RUFTAN İYİLİĞE TÜRKÇE'NİN TEBDİLİNİN İTİKÂDÎ/KELÂMÎ MANASI /
ISLAMIC CREED AND TURKISH LANGUAGE FROM MA'RUF TO İYILIK; THE
THEOLOGICAL MEANING OF THE CHANGE IN TURKISH LANGUAGE

Muhammet Altaytaş
41-64

TEFSİR LİTERATÜRÜNDE MÜSLÜMAN KADINLARIN EHL-İ KİTÂB ERKEKLERİ
İLE EVLENME(ME)LERİ MESELESİ / THE MARRIAGE BETWEEN MUSLIM WOMEN
AND THE MEN BELONGING PEOPLE OF THE BOOK IN THE QUR'ANIC EXEGESIS
LITERATURE

Mustafa Şentürk
65-108

CHILDREN'S KHUTBAH AS A CONTRIBUTION TO CHILDREN'S LITERATURE /
ÇOCUK EDEBİYATINA BİR KATKI OLARAK ÇOCUK HUTBELERİ

Mustafa İsmail Bağdatlı
109-134

"جامع الدول" لمنجم باشي أحمد بن لطف الله وتاريخ دول العرب في عهد ثمانية سلاطين عثمانين نموذجاً
MUNEJJIM BASHI AHMED B. LUTF ALLÂH'S JÂMI ALDUWAL AND HISTORY OF
ARAB COUNTRIES

Hatice Arslan Sözüdoğru
135-164

TÜP BEBEK TEDAVİSİ ALMIŞ KADINLARIN DİNÎ BAŞA ÇIKMA SÜREÇLERİ VE DİNÎ
YAŞANTILAR ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA /
A QUALITATIVE STUDY ON THE PROCESS OF RELIGIOUS LIFE AND RELIGIOUS
COPING OF THE WOMEN WHO HAD IVF TREATMENT

Gülüşan Göcen
165-216

احتجاج الإمام السمرقندي بالحديث النبوي في كتابه تحفة الفقهاء كتاب الطهارة نموذجاً

AL-SAMARQANDI'S USE OF THE PROPHETIC HADİTH IN HIS TUHFAT AL-FUQAHĀ

Abdullah Tırabzon
217-250

AHMED HAMDİ AKSEKİ'NİN
BİR DEN FAZLA EVLİLİK (TEADDÜD-İ ZEVCÂT) KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMI /
THE APPROACH OF AHMAD HAMDİ AKSEKİ ON POLYGAMY
(TAADDUD-I ZAVCAT)

Abdullah Durmuş
251-276

**TOPLANTI, SEMPOZYUM, ÇALIŞTAY /
MEETING, SYMPOSIUM, WORKSHOP**

Uluslararası Kâtip Çelebî: İslâm Medeniyeti'nde Bibliyografya ve İlimler Tasnifi -Geçmiş ve Geleceği- Sempozyumu (İSAM, İstanbul, 6-8 Mart 2015)

Abdullah Taha ORHAN
277-280

KİTAP DEĞERLENDİRMESİ / BOOK REVIEW

Michael Stausberg ve Steven Engler, eds. The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion, Londra ve New York: Routledge, 2011, 543 s.

Birsen Banu Okutan
281-284

Türkiye'de Tarikatlar: Tarih ve Kültür, Editör: Semih Ceyhan, İsam Yayınları, İstanbul, 2014, 1052 s.

Gökhan Arefeoğlu
285-288

CHILDREN'S KHUTBAH AS A CONTRIBUTION TO CHILDREN'S LITERATURE

Mustafa İsmail Bağdatlı*

Abstract:

This paper aims to introduce children's khutbah as a new genre in children's literature. Beginning with the connection of its name with its target group, it gives information about its style and techniques applied in formation of the texts. And its place in children's literature.

Keywords: Khutbah, children, literature, imam hatip secondary schools, Friday prayer.

Öz:

Çocuk Edebiyatına Bir Katkı Olarak "Çocuk Hutbeleri"

Bu makale çocuk edebiyatında yeni bir tür olarak çocuk hutbelerini tanıtmayı amaçlamaktadır. Çalışmada ortaya koyulan isim ve hedef kitle arasındaki ilişki üzerinde durulmuş, metinlerin hazırlanma teknikleri hakkında bilgi verilmiş ve çocuk edebiyatındaki yeri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hutbe, çocuk, edebiyat, imam hatip ortaokulları, cuma namazı.

Introduction:

In education it's important to take advantage of new chances. It's possible to say that changes in educational system uncovers new opportunities. Following the re-opening of Imam Hatip Secondary Schools in 2012 Jum'a prayers are widely started to be performed in school mosques and masjids. During these prayers khutbah texts prepared by Presidency of Religious Affairs have been read. We know that these texts are prepared carefully and seriously with a great

* Asst. Prof. Dr., Istanbul University Faculty of Theology, Religious Education Department.
Yrd. Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi Ana Bilim Dalı.

effort and study. But they are far from the needs and understanding of our target group.¹ By our talks with teachers and administrators and by the means of our self-observation, we have witnessed that the students talk and don't listen to the preacher during the khutbah, they deal with some other things. And it's possible to hear murmurs rising from the group. These gestures have made us think that the level of khutbah texts prepared by Presidency of Religious Affairs are not suitable for the children listening to it. Because of these facts preparing khutbah texts for children seems to be a great educational need. And these materials are important in terms of "children's literature". In this paper we will discuss the literal importance of children's khutbah. Beginning from its name and including its place in children's literature.

When we start to talk about "children's literature", firstly we must explain the words that create the term. We come across with two basic concepts; "child" and "literature". With this paper we aim to add another concept dealing with Islamic culture and rituals known as "khutbah". Khutbah itself is not a new concept because it has been used since the age of Prophet Mohammad (p.b.h.). But establishing a correlation between "children's literature" and "khutbah" will be a new approach.

¹ There are numerous studies about the theme of the khutbas and their educational values such as: Mehmet Suna, *Günümüz Cuma Hutbelerinin Toplumu Eğitimdeki Etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1996; Muhammet Döner, *Yaygın Din Eğitiminde Hutbelerin Rolü* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2004; Kasım Kocaman, *Dini İletişimde Hutbe*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006; Yunus Emre Gördük, *Yaygın Din Eğitiminde Hutbeler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa, 2000; Hüseyin Kaygın, *İslam Yokuş, Yaşam Boyu değerler Eğitimi Kurumları Olarak Camiler: "Hutbelerde Değerler Eğitimi"*, *International Journal of Science Culture and Sports (IntJSCS)*, issue 4, 2015; Şükrü Keyifli, "Cami İçi Din Eğitimi ve İletişimi Süreci Olarak Hutbeler", *Ekev Akademi Dergisi*, s.17, 2013; Zekiye Demir, "Diyanet Hutbelerinde Kadın Söylemi (2001-2011)", *Toplum Bilimleri Dergisi*, c.7, s.14, 2013; Zeki Salih Zengin, "Osmanlılar Döneminde yaygın Din Eğitimi Faaliyeti Olarak Hutbeler", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.17, s.1, 2008; Halise Kader Zengin, "Son Dönem Cumhuriyet Hutbelerinin İçerik Analizi (2003-2011 Yılları Arası)", *Yaygın Din Eğitimi Sempozyumu (30 Mart-01 Nisan 2012)*, C. II., Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2013.

Who is Child?

The first question we must answer is, "Who is a child?". As we said the concept of "children's khutbah" is thought for secondary school students. So we will have an age interval. The concept of "child" will be examined due to this interval. Students generally start secondary school at the age of 11 and graduate at the age of 14. We can take the starting age one year earlier for some students, and finishing age one year later for some students. So our age interval can be thought as 10-15 years. Here we come across with another question: "Can we call a student of that age interval as a "child"? In legal terms the word "child" can be defined as: "The young human below the legal age of majority."² The term "majority" means: "The age at which a person is legally a full adult, usually either 18 or 21."³ United Nations Convention on the Rights of the Child defines "child" similarly: "Every human being below the age of eighteen years."⁴ In Turkish Civil Code age of majority also stated as eighteen years. But with an addition: "An infant completing the age of fifteen may become adult by his/her own will or under parent's consent subject to court decision."⁵ Fifteen is the limit of our age interval. Even if majority takes place at the age of fifteen it will not disturb our target group. Basing on these information we can state that generally the age of majority is considered as eighteen. A person below this age is legally a child.

With a biological approach the word "child" can be defined as, "A young human being below the age of puberty"⁶ or "A person between birth and puberty."⁷ So puberty is biologically a frontier between infancy and adulthood. But this process takes time. It's not a sharp distinction. And the age of puberty changes according to person and gender. It is said that the process of puberty

² <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/child>. Retrieved (01.02.2016).

³ http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/majority#majority__2. Retrieved (01.02.2016).

⁴ Article 1, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>, Retrieved (01.02.2016); http://www.unicef.org/crc/files/Rights_overview.pdf. Retrieved (01.02.2016).

⁵ Articles 11-12, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html>. Retrieved (01.02.2016).

⁶ <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/child>. Retrieved (01.02.2016).

⁷ "Child", *American Heritage Dictionary of the English Language*, Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 2011. <http://www.thefreedictionary.com/child>. Retrieved (01.01.2016).

lasts approximately three or four years.⁸ To gain knowledge on the age of puberty we can examine some researches. In a research covering 507 female 4155 male subjects prepared in 1941, the average age of puberty is determined as fourteen. In this report the minimum age of puberty in females appears as 10 years and maximum is 18 years. In males minimum age is 9 and maximum is 19 years.⁹ In another research made in 1998 with female subjects, puberty starting age is determined as 11.4.¹⁰ In an expertise thesis in medicine a research on 1562 female and 1749 male students was made in 2006. In this research average year for females come in view as 13 and for males 14.¹¹ In another report puberty after age 13 in females and 14 in males is determined as delayed puberty.¹² When we examine the studies we see that there are three stages of puberty: starting stage (ages 12-14), middle stage (15-18), latent puberty (from 18 years up to identity formation).¹³ As we said before the transition does not occur in a sharp way. So we can conclude that the students in our age interval locates at the starting level of puberty and in a transformation between childhood and adolescence therefore it is probable to qualify them biologically as “child”.

After legal and biological approaches finally we will have a look to the concept of “child” from psychosocial perspective. In this field Erik H. Erikson is an important figure. Due to Erikson’s “eight ages of man” our target group locates between two stages. “Industry vs. inferiority” and “identity vs. role confusion”¹⁴. The ages related with these stages are stated as follows, industry vs. inferiority covers six to eleven years, identity vs. role confusion covers twelve to

⁸ Funda Kurt, *Denizli İlinde İlköğretim Çağındaki Çocuklarda Puberte Evrelerinin Yaşlara Göre Dağılımı ve Puberteyi Etkileyen Faktörler*, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, unpublished expertise thesis in medicine, Denizli, 2006, s.28.

⁹ İbrahim Işıklar, “Türk Çocuklarının Buluş Yaşı Üzerinde Araştırmalar”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü, Birinci Coğrafya Kongresi*, İstanbul, 1941.

¹⁰ Saadet Akarsu, A.Denizmen Aygün, Hüseyin Güvenç, Kenan Kocabay, “Elazığ’da Doğu Anadolu Kız Çocuklarının Pubertal Gelişimi”, *Türkiye Klinikleri Journal of Case Reports*, v. 16, i. 1, 1998. <http://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-elazigda-dogu-anadolu-kiz-cocuklarinin-pubertal-gelisimi-51493.html>. Retrieved (01.01.2016).

¹¹ Funda Kurt, *ibid.*, s.101.

¹² Ömer Tarım, “Gecikmiş Puberte”, *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences*, v. 9, i. 2, 2013. <http://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-gecikmis-puberte-64942.html>. Retrieved (01.02.2014).

¹³ Orhan Derman, “Ergenlerde Psikososyal Gelişim”, *İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi No:63*, Mart 2008, p. 19-21.

¹⁴ Erik H. Erikson, *Childhood and Society*, Paladin Grafton Books, London, 1987, p.232-237.

twenty years.¹⁵ Our target group locates especially in second one. But we must think the effects of the first stage will continue. Because the passage between stages are not sharp and precise.

What are the basic characteristics of these stages? Erikson says that industry vs. inferiority stage is an entrance to life. And this life is firstly the school life. A student must learn to produce things. And by producing he can gain recognition. The Student tastes the pleasure of work completion and develops a feel of industry. The danger of this stage lies in a sense of inadequacy and inferiority. If he despairs about his skills at school and among his friends, he may be discouraged and loses the hope of industrial association. Wider society, his parents, teachers, maybe friends may admit him as himself with his capabilities and help the student to understand his meaningful roles suitable to his skills. Every man can succeed in a work. It is important to find the suitable task.¹⁶

About identity vs. role confusion, Erikson states that, there is a physiological revolution within the student at this stage. They are primarily concerned with what they appear in the eyes of others then what they feel they are with the question of how to connect the roles and skills gained earlier with occupational prototypes of the day. The danger of this stage is a role confusion. This is based on a strong previous doubt about one's sexual identity and inability to settle an occupational identity. They try to identify themselves by participating crowds and cliques. They display some gestures according to the demand of mores. The student in this stage evolves an ideological mind, passes through the morality learned by the child to the ethics to be developed by the adult. So they confront the problems of ideology and aristocracy. They assign themselves human ideals. From the figures that they think are successful.¹⁷ It's important to confront right ideal figures to the student at this stage. Also childhood can be dissected into three terms: First childhood (2-6 years), second childhood (6-12

¹⁵ Faruk Karaca, *Dini Gelişim Teorileri*, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul 2007, p.108-109.

¹⁶ Erik H. Erikson, *ibid*, p.232-234.

¹⁷ Erik H. Erikson, *ibid*, p.234-237.

years), last childhood (12-15 years).¹⁸ Due to this segmentation our target group locates at the last term of childhood.

Definition of Children's Literature

After specifying our target group as "child", now how can we define children's literature? In Britannica "literature" is described as: "The body of written works."¹⁹ And "children's literature" is described as: "The body of written works and accompanying illustrations produced in order to entertain or instruct young people. The genre encompasses a wide range of works, including acknowledged classics of world literature, picture books and easy-to-read stories written exclusively for children, and fairy tales, lullabies, fables, folk songs, and other primarily orally transmitted materials."²⁰ Another definition is: "General name of the works that is suitable to the language evolution and understanding of the children which improves children's emotional and reasonal capacity with an artistic quality of language, writing, and drawing."²¹ In Encyclopedia of Islam the concept of literature is defined as: "The name of the total literal works of a region, nation, school of arts and literature."²² Mustafa Ruhi Şirin states that children's literature is a childish literature convenient to their growth and development level, imagination, feelings, thinking, sensitivity and tastes, sustaining a funny education.²³ A. Ferhan Oğuzkan in Dictionary of Educational Terms propounds these definitions: "Written works that have an artistic quality and are produced by qualified authors for children.", "A written works field that includes the publications that the children can benefit."²⁴ Sedat Sever says that, children's literature is the general name of the publications that is suitable to children's language improvement and understanding which aims to enrich the liking levels of children with artistic language and drawing in a

¹⁸ Enise Kantemir, "Çocuk Kitapları Sorunu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, v.12, i.1-4, p.193.

¹⁹ <http://www.britannica.com/art/literature>. Retrieved (10.02.2016.)

²⁰ <http://www.britannica.com/art/childrens-literature>. Retrieved (02.02.2016).

²¹ *Çocuk Edebiyatına Giriş*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 2013, p.4.

²² M. Orhan Okay, "Edebiyat", *Diyanet İşleri Başkanlığı İslâm Ansiklopedisi*, v.10, p.395.

²³ Mustafa Ruhi Şirin, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, p.9.

²⁴ A. Ferhan Oğuzkan, "Çocuk Edebiyatı", *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1981.

stage of life starting from early childhood and including puberty.”²⁵ So we can generally say that children's literature is the written works convenient to understanding of children. Also there are oral works of literature like epic stories before the discovery of scripture.²⁶ So we can add oral literal works besides written works. And our definition will form like that: “The written and oral works convenient to understanding of children.” And due to Sedat Sever's definition our target group can be determined as a subject of children's education. Also we can add that a publication in children's literature must be in a quality that can be read by grown ups.²⁷ So the junction between literature for adults and for children is not so clear. A good work will be enjoyed by adults and children. The main goal is to catch the needs of children, to catch the lingual and conceptual development of children. So being simple or being funny must not be determined as the main goal. Mustafa Ruhi Şirin states the main objectives of Children's literature as follows: 1. To fulfill child's spiritual needs. 2. To take into account the specific interests of child that changes according to age. 3. To take care of child's language development. 4. To help child's perceptual development. 5. To take into account the social and sensational development of child. 6. To support mental development. 7. To gain child first love of books and literal and aesthetic values. 8. To prepare a medium for a good identity development. 9. To inform child about the facts of daily life. 10. To evoke child's creative imagination. 11. To improve child's ability of listening. 12. To teach child that book is a source of fun and knowledge. 13. To give a child a “good book” consciousness. 14. To introduce genres of children's literature to child with good examples. 15. To meet child with good examples of illustration and physical book qualities. 16. To offer child books that reflect assorted subjects and terms. 17. To introduce a child from the age of two the publications that are suitable to his age group in terms of content, illustration and physical properties.²⁸

²⁵ Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara 2003.

²⁶ M. Orhan Okay, *ibid*, p.395.

²⁷ Mustafa Ruhi Şirin, *ibid*, p.31; Charlotte Zholotow, “Defining a Good Children's Book”, *Children's Literature Theory into Practice*, Ed. Charlotte S. Huck, 1982, p.263.

²⁸ Mustafa Ruhi Şirin, *ibid*, p.43-44.

Connection of Children's Khutbah with Children's Literature

After this definition we can discuss about the term "children's khutbah." Can we define this work as a literal product? Firstly we must give a brief information about "khutbah". Khutbah is defined as "A speech given to a crowd in practice of some prayers and religious ceremonies especially friday and feast prayers."²⁹ Also it is defined as " a religious speech that consists of introduction and sermon parts given to a crowd by authorized speakers in certain places and times."³⁰ With these definitions we can say that, khutbah is a religious speech that is given in prayers. In our work we will talk about khutbah in friday prayers. Khutbah itself is not a prayer. But it completes a prayer. Without khutbah Friday prayer will not be complete. In Quran Allah says; "O you who have believed, when (the adhan) is called for the prayer on the day of Jumu'ah (Friday), then proceed to the remembrance of Allah and leave trade. That is better for you, if you only knew."³¹ In this verse the word translated as "remembrance" is originally "zikr (dhikr)", scholars of fiqh (Islamic law) commented this word as khutbah. Prophet Muhammad (p.b.h.) said "Pray as you see me pray."³² With the comment of the verse and with the command of The Prophet (p.b.h.) it is stated that khutbah is a compulsory activity (farz) of friday prayer.³³

Friday prayer is a specific prayer only can be performed on fridays. And cannot be prayed singularly. In friday prayers firstly sunnah prayer is performed singularly. An inner adhan follows the sunnah prayer. After adhan leader of the prayer climbs to a higher place named "minbar", and gives khutbah there. After khutbah, farz of the prayer is performed together. Following the farz, the crowd pray last sunnah singularly. With the last sunnah friday prayer is completed. This is the famous praying style in Turkey. But only praying farz and giving khutbah will be enough for the completion of the prayer technically.

²⁹ Mustafa Baktr, "Hutbe", *İslâm Ansiklopedisi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, v.18, p. 425.

³⁰ İsmail Lütfi Çakan, *Dînî Hitabet Çeşitleri İlkeleri Örnekleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2011, p.17.

³¹ Jumu'ah, 62/9.

³² Bukhari, Adhan, 18.

³³ Mustafa Baktr, *ibid*, p.425.

As we said before children with their teachers are praying friday prayers inside the school building or in mosques and masjids of school. In group prayers one person is needed to lead the prayer according to Islamic rules. This person is called "imam". And imam must be male and adult.³⁴ Because of this rule friday prayers are leaded by teachers for the reason that students in secondary school are not adults yet. Also khutbah texts are read by teachers. So this fact leaded us to write our khutbah texts from the mouth of a teacher to adress children. These Khutbah texts are didactic in form. And takes maximum five minutes to read. Didactic writing is hard to organise. The hard point is not to bore children and to awake and collect the minds on the teacher when he is speaking. This hardness is intensified by the length of the text. It must not exceed one page. When you start telling a story or when you start writing an introduction one page finishes suddenly. In order to be effective, text must be attractive, sensitive, and informative. And it must contain verses from The Holy Quran and sayings of Prophet Muhammad (p.b.h.). So entering to the subject, developing the idea and reaching a result in one page, and while doing this not to bore children with a didactic speech was a really big problem. In order to overcome this problem. We preferred to choose problems from the life of the students and to illustrate them with examples from their very life. And we expressed on the feelings at these examples. For example, when we want to talk about "sharing with friends" we present a common example; "Think yourself in an important exam, while you are writing you realize that the lead of your pencil is finished. You look your pencil box, your pockets but you can't find lead to use in your pencil. What do you feel? You know the answers but you can't write... At this point without demanding you see one of your friends handing a lead to you. What do you feel?..." with this kind of introduction we add verses from Quran and examples from the life of The Prophet (p.b.h.) and finally with an instructional sentence we finish the text. In introduction part we sometimes use short and effective stories. We used children's khutbah texts in three schools in 2014-2015 academic year for a one year period. During this practice according to the observation of the teachers and administrators we succeeded to make the

³⁴ M. Akif Aydın, "İmame", *İslâm Ansiklopedisi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, v.22, p. 206.

students listen to the speaker. And also teachers realised that after prayer when they ask students about the main theme of khutbah most of them can answer correctly but about the effectiveness of the texts and their educational value we don't have an academic data, a research must be done on this subject. This can be discussed in another paper.

Works Similar to Children's Khutbah

Finally we will talk about if there exists any works made before, related with children's khutbah. We must admit that khutbah is not a new genre. As we said before it is given since the period of The Prophet Muhammad (p.b.h.). There are many speeches given and texts written in the form of khutbah. Also we have the texts of some of the khutbah given by The Prophet Muhammad (p.b.h.). But giving or writing texts of khutbah to a homogeneous group of children is a new approach. As far as we are concerned our work is the first study in this genre. When we look at the studies made in this field it obvious that this kind of work hasn't been done in Turkish before. There are poems, stories, fables, novels, memorials, encyclopedias, riddles, stage plays, magazines, drawing and painting books, comic books, songs but there exist no khutbah books for children as a genre in Turkish children's literature.³⁵ In Turkish children's literature there are didactic works done for children. For example the Nabi's "Hayriyye (hayriyyah)" and Sümbülzade Vehbi's "lüfiyye (lutfiyyah)" are considered to be among the first books for children in Turkish Literature. Both Nabi and Sümbülzade Vehbi wrote these books to give advice to their sons. These books are in verse studies.³⁶ They are didactic in form but different from our work. And also it is said that their linguistic level is not suitable for children's

³⁵ Hüseyin Altınkaya, *Türk Çocuk Edebiyatı Kaynakçası*, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara, 2012; Selçuk Çıkla, "Tanzimattan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler", *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, i. 104-105, 2005; Selim Eren, "Çocuk Merkezli Yayın Örnekleri", *Altınoluk Dergisi*, i.100, 1994, p.38.

³⁶ Nazire Erbay, "Hayriyye-i Nabi, Lutfiyye ve Telemak Aynı Yüzyılların Farklı Kültürlerinden Çocuklara Ortak Nasihatler", *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, i.51, p.171-185, Erzurum 2014; Erdoğan Uludağ, "Çocuk edebiyatı ve Klasik Dönem Örneğinde Nabi'nin Hayriyye'si", *Turkish Studies International Periodical Fort he Languages , Literature, and History or Turkish or Turkic*, v.4 2009; Hasan Şener, "Hayriyye-i Nabi'de Aktarılan Değerler", *Turkish Studies International Periodical Fort he Languages , Literature, and History or Turkish or Turkic*, v.8, 2013.

understanding so it is not probable to be included by children's literature.³⁷ In Turkish children's literature, many story and poem books are written but in terms of genre they are not similar to our field.³⁸ We can claim that "Çocuklara Öğütlerim (advices for children)" of Kazım Karabekir is the most similar work to our subject.³⁹ In this book Karabekir wrote advices for children in a didactic form due to the needs of his period. For example the importance of using machines, or importance of health, good manners of eating etc. Every Fridays after prayer Karabekir makes children to act a play and to read an advice in town square in Erzurum. The group after Friday prayer comes and watches the performance of the kids.⁴⁰ Karabekir makes his texts read after Friday prayer. His work has a connection with Fridays as our work. Also from this point the work of Karabekir resembles our subject. But we must express that khutbah has a specific style different from the advices of Karabekir. Khutbah texts have a religious approach. Verses from The Holy Quran and sayings of Prophet (p.b.h.) is given in the text. Its presentation characteristics are totally different, it is presented in a mosque or masjid as a part of a prayer. So the valuable work of Karabekir will not disturb the originality of our work.

It is possible to find similar works in Christian culture. These works are sermons written for children to use as a material in Christian religious education. As we said before khutbah is a specific genre related with Islam and it is different from a sermon. Sermon can be longer and can include more examples and more ideas. There are many books⁴¹ and internet sites⁴² in various names on child sermons. These sermons are generally used in Sunday schools at churches.

³⁷ Meral Alpay, "Türk Çocuk Edebiyatı", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Derneği*, 1980, i.8-9, p. 167-191

³⁸ Adem Çalışkan, "İslâmî Çocuk Edebiyatı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, i.12, 2001.

³⁹ Kazım Karabekir, *Çocuklara Öğütlerim*, İstanbul, Emre Yayınları, 1995.

⁴⁰ Mustafa İsmail Bağdatlı, "Kazım Karabekir'in Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme ve Eğitici Drama", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, i.23, İstanbul, 2010.

⁴¹ Deborah Raney, Vicky Miller, *Children's Sermons To Go: 52 Take Home Lessons about God*, Abingdon Press, Nashville, 1998; Madison Schacht, Darlene Schacht, *Busy Books Sermon Notes For Kids 8-12*, Time-Warp Wife Ministries, Manitoba, 2016; Carol A. Wehrheim, *Feasting on The Word Children's Sermons for Year C*, Westminster John Knox Press, Louisville, Kentucky, 2015; Philip D. Schroeder, *Children's Sermons for the Revised Common Lectionary Year C Using the 5 Senses to Tell God's Story*, Abingdon Press, Nashville, 1997; Wesley T. Runk, *The Giant Book of Children's Sermons Matthew to*

Conclusion

As a result we can say that, the term “children’s khutbah” can be used for the khutbah texts prepared for the students in imam hatip secondary schools. Because their legal, biologic, psychosocial development is suitable to be determined as “child”. When we analyse the definitions and features of children’s literature it seems possible to entitle children’s khutbah as a genre of children’s literature. And when we search the works done on this field up to now it is possible to say that a work on this subject has never been done. So we can claim that “children’s khutbah” is an original and authentic work in children’s literature. A research on the educational value and effectiveness of this work will be an important contribution for academic studies. This research can be the subject of another paper.

Revelation 260 Children’s Object Lessons, CSS Publishing Company Inc., Ohio, 2003; Thomas Evald, *Five-Minute Sermons for Children 56 Invitations to Grow in Grace*, Canon-Dellosa Publishing Company Inc., 2004; Janet S. Helme, *The Children’s Sermon Moments with God*, Chalice Press, Danvers, 2010; Louis Paul Lehman, *Five-Minute Talks for Sunday School Leaders*, 1960.

- ⁴² <http://www.sermons4kids.com/>, <http://childrensermons.com>, <http://www.childrensermonsonline.net/>, <http://www.desiringgod.org/messages/by-topic/children>, <http://ministry-to-children.com/more-free-kids-sermons/>, <http://www.sundaychildrensfocus.com/>. Retrieved (26.01.2016).

References:

A. Ferhan Oğuzkan, "Çocuk Edebiyatı", *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1981.

Adem Çalışkan, "İslâmî Çocuk Edebiyatı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, i.12, 2001.

Charlotte Zholotow, "Defining a Good Children's Book", *Children's Literature Theory into Practice*, Ed. Charlotte S. Huck, 1982.

"Child", *American Heritage Dictionary of the English Language*, Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 2011.
<http://www.thefreedictionary.com/child>. Retrieved (01.01.2016).

Çocuk Edebiyatına Giriş, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 2013.

Erdoğan Uludağ, "Çocuk edebiyatı ve Klasik Dönem Örneğinde Nabi'nin Hayriyye'si", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature, and History or Turkish or Turkic*, v.4 2009.

Erik H. Erikson, *Childhood and Society*, Paladin Grafton Books, London, 1987.

Enise Kantemir, "Çocuk Kitapları Sorunu", *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, v.12, i.1-4.

Faruk Karaca, *Dini Gelişim Teorileri*, Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, İstanbul 2007.

Funda Kurt, *Denizli İlinde İlköğretim Çağındaki Çocuklarda Puberte Evrelerinin Yaşlara Göre Dağılımı ve Puberteyi Etkileyen Faktörler*, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, unpublished expertise thesis in medicine, Denizli, 2006.

Hasan Şener, "Hayriyye-i Nabi'de Aktarılan Değerler", *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature, and History or Turkish or Turkic*, v.8, 2013.

Hüseyin Altınkaya, *Türk Çocuk Edebiyatı Kaynakçası*, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi. Ankara. 2012.

İbrahim Işıklar, "Türk Çocuklarının Buluş Yaşı Üzerinde Araştırmalar", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji ve Etnoloji Enstitüsü, Birinci Coğrafya Kongresi, İstanbul, 1941.

İsmail Lütfi Çakan, *Dînî Hitabet Çeşitleri İlkelere Örnekleri*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2011.

M. Akif Aydın, "İmamet", *İslâm Ansiklopedisi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, v.22

M. Orhan Okay, "Edebiyat", *Diyanet İşleri Başkanlığı İslâm Ansiklopedisi*, v.10.

Meral Alpay, "Türk Çocuk Edebiyatı", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Derneği*, 1980, i.8-9, p. 167-191.

Mustafa Bakır, "Hutbe", *İslâm Ansiklopedisi*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, v.18.

Mustafa İsmail Bağdatlı, "Kazım Karabekir'in Uygulamalarında Yaşayarak Öğrenme ve Eğitici Drama", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, i.23, İstanbul, 2010.

Mustafa Ruhi Şirin, *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul 2000.

Nazire Erbay, Hayriyye-i Nabi, Lutfiyye ve Telemak Aynı Yüzyılların Farklı Kültürlerinden Çocuklara Ortak Nasihatler, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, i.51, p.171-185, Erzurum 2014.

Orhan Derman, "Ergenlerde Psikososyal Gelişim", *İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi No:63*, Mart 2008, p. 19-21.

Ömer Tarm, "Gecikmiş Puberte", *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Sciences*, v. 9, i. 2, 2013. <http://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-gecikmis-puberte-64942.html>. Retrieved (01.02.2014).

Saadet Akarsu. A.Denizmen Avrûn. Hüsevin Güvenc. Kenan Kocabav.

<http://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-elazigda-dogu-anadolu-kiz-cocuklarinin-pubertal-gelisimi-51493.html>. Retrieved (01.01.2016).

Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, Kök Yayıncılık, Ankara 2003.

Selçuk Çıkla, "Tanzimattan Günümüze Çocuk Edebiyatı ve Bazı Öneriler", *Hece Aylık Edebiyat Dergisi*, i. 104-105, 2005.

Selim Eren, "Çocuk Merkezli Yayın Örnekleri", *Altınoluk Dergisi*, i.100, 1994.

Article 1, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>, Retrieved (01.02.2016).

Articles 11-12, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html>. Retrieved (01.02.2016).

<http://www.britannica.com/art/literature>. Retrieved (10.02.2016.)

<http://www.britannica.com/art/childrens-literature>. Retrieved (02.02.2016).

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/child>. Retrieved (01.02.2016).

http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/majority#majority__2. Retrieved (01.02.2016).

http://www.unicef.org/crc/files/Rights_overview.pdf. Retrieved (01.02.2016).

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/child>. Retrieved (01.02.2016).

Supplements:

Samples of Children's Khutbah:

Khutbah 1: Sharing

Precious students,

We generally encounter some troubled moments in adventure films, in computer games, and in memories of our elders. Let's imagine a movie scene; a hero escapes to save his life while being followed by monsters. During this chase suddenly the road finishes with a cliff. Our hero stands between monsters and cliff. If he jumps from the cliff, it's so high that no chance to rescue. If he turns back, monsters seem to have no mercy. At this moment a helicopter rises from the cliff and saves our hero. What do you think he feels at this moment? Or while watching this scene what do we feel?

Happiness and comfort isn't it?

Our Prophet (p.b.h) says on this subject: "The man who solves one problem of a muslim in lifetime, Allah solves one problem of him in doomsday. Allah helps a person as long as he helps his brother."⁴³

We should know that we can become a hero in the eyes of our friend by solving one of his problems, as the man in the scene who rescues his friend with helicopter. Helping a friend makes us valuable. Maybe because of this value Allah establishes a connection between his help and our helping to others. He wants to form a social solidarity.

We should state that helping is not only for poor people. We can have friends who are in a better financial situation. But maybe he forgot his money at home. Sharing our food with him will give great happiness to us and to him.

Precious students,

Everything in life is mutual. Love occurs by giving, not taking.

Do you like the one who takes a pencil from you or the one who gives a pencil to you? We like the one who gives isn't it?

If we want to be loved we must give from the materials which are given by Allah to us. By sharing we will realize that our life will flourish and we will experience a more tasteful life that we didn't feel before.

Let's be in solidarity, unity and cooperation throughout our lives, let's not forget that it passes through loving each other. We must not forget to remember that loving is based on sharing.

Let's share the blessings of Jum'a in unity...

Khutbah 2: Doing Favour in A Good Way

Dear students,

In a rainy day a man walks in a street with his umbrella. He comes across with a friend who doesn't have an umbrella. He walks up to him and shelters him from getting wet. They walk for a while and leave each other. After some time two friends come across again. The one who does favor reminds the other: "Do you remember the rainy day, if I didn't help you, you would get wet.". The man nods and says "yes...". The man who did the favour starts to remind this every time they encounter. One day they come across at the beach again. The man who did the favour starts to talk about his favour again. Suddenly other man jumps to the sea and say: "I got wet.... So no need to remind this again."

What do you feel in a situation like this?

Precious friends,

In this story we point out the negative effect of sayings that make our friends feel uncomfortable, being in debt, and hurts like, "I helped you", "I gave you my pencil, my eraser, my food..." etc.

Dear young people,

Our creator says on this subject: "Those who spend their wealth in the way of Allah and then do not follow up what they have spent with reminders [of it] or [other] injury will have their reward with their Lord, and there will be no fear concerning them, nor will they grieve."⁴⁴

Our Prophet (p.b.h.) said: "There are three groups of people that Allah don't speak with them, don't look at their face and don't help them in dooms-day. And there is a painful torment for them." And repeated this sentence three times. Ebu Zerr one of the people with him asked: "O the messenger of Allah who are they? I think they are in frustration and deprivation." Prophet (p.b.h.) answered: "The one who his wears his dress with arrogance, who follow up what he has done with reminders, who tries to sell his goods with a high price by forswearing."⁴⁵

Precious young people,

Reminding what we have done to other people will turn our good works to sins. We must think that some day we can need a helping hand. The advice of our ancestors also points out this subject: "Do a favour and throw it to sea, if the fishes don't realize our creator will realize it."

Our Friday be blessed, with a wish to do our favors in a good way by preserving our good deeds.

Khutbah 3: The Destination of Our Efforts Should Be True

Precious students,

I think you've experienced this... In the morning you get up earlier than your parents or elders, and prepare breakfast. Or you organize your room without warning of your elders. Or you give a hand to your friend before he

⁴⁴ Baqarah, 2/262.

⁴⁵ Tirmidhi, Riyaz, 1/100.

wants you to help. In these times you hear the sentences, "thank you.", "may Allah forgive you.", "well done." These words makes us so happy don't they?

We do something and get the response. If we act in good way we get thanks. If we act in unsuitable way we can hear bad words.

Yes friends,

In every stage of life this goes on. We spent time, energy, effort to do something. It's important to canalize our efforts to a true destination. Our prophet (p.b.h.) showed us true paths with his life.

Before examination if we study to the subjects that the teacher didn't tell can we succeed? Can we get a good mark by saying: "teacher I studied a lot"?

Of course not... The result will be a bad mark... If we don't do true works the effort that we spent will be in vain and wasted.

Our creator points out this fact in Qur'an: "And that there is not for man except that [good] for which he strives. And that his effort is going to be seen. Then he will be recompensed for it with the fullest recompense."⁴⁶

Let's work, endeavor, but all our efforts be in the way of Allah and The Prophet (p.b.h.). The successes apart from this destination will be in vain and sometimes will be evil.

For example, think of a thief who breaks into most protected buildings, who opens the doors that other thieves can't, who can steal precious goods from different places. Can you imagine somebody saying "well done" to this kind of person or awarding him? He can be qualified in his work, but the work he is doing is not true. When police catches him he will be sentenced to jail. And the effort to gain this qualification will be in vain.

Dear students,

To determine our destination, our elders, teachers are ready to help us. Let's demand help in planning our works. Let's walk in path they pointed us

⁴⁶ Najm, 53/39-41.

and not waste our efforts. Let's explore our self-qualities and use them in sake of Allah.

We should be aware of the importance of student clubs in the school. Let's share our thoughts and ideas with our teachers.

I wish a blessed Jum'a by wishing you to walk to future in a sturdy manner by improving our school, and producing good works.

Original Khutbah Texts in Turkish:

Hutbe 1: Paylaşmak

Kıymetli öğrenciler,

Seyrettiğimiz macera filmlerinde, oynadığımız bilgisayar oyunlarında, büyüklerimizin hatıralarında bir takım sıkıntılı anlara çokça rastlamışızdır. Bir film sahnesi hayal edelim; arkasından canavarların kovaladığı bir film kahramanı can havli ile koşarken bir bakıyor yol bitmiş önü derin bir uçurum atlasa kurtuluşu mümkün değil, arkadan gelen canavarların zaten merhameti yok iki tarafa da gidemiyor. Tam bu sırada uçurum tarafından yükselen bir helikopterle arkadaşı gelip kahramanımızı kurtarıyor. Ne hisseder acaba? Veya bizler bu sahneyi seyrederken neler hissederiz?

Mutluluk ve rahatlama değil mi?

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu konu ile alakalı şöyle buyurmuştur: "Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarında birini giderirse, Allah da kıyamet günü onun sıkıntılarında birini giderir. Kul kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da onun yardımcısı olur."⁴⁷

Herhangi bir sıkıntısını gidererek yardımcı olduğumuz arkadaşımızın gözünde tıpkı az önce kurguladığımız sahnede arkadaşının hayatını kurtaran kahraman gibi olduğumuzu bilelim. Yardımcı olmanın, arkadaşımızı bir sıkıntıdan kurtarmanın bizim değerimizi arttırdığının farkında olalım. Belki de

⁴⁷ Buhari, Mezalim, 3.

bu değerden dolayı Rabbimiz kendi yardımını bizim arkadaşlarımıza yardımcı olmamıza bağlıyor. Toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın oluşmasını istiyor.

Tabi şunu da belirtmek gerekir ki yardım sadece fakirlere yapılmaz. Aramızda maddi durumu iyi olan arkadaşlarımız vardır. Belki o gün harçlığını evinde unutmuştur, yiyeceğimizi onunla paylaşmak ona ve bize mutluluk verecektir.

Kıymetli öğrenciler,

Hayatta her şey karşılıklıdır. Sevgi almakla değil vermekle oluşur.

Elinizdeki kalemi alan kişiyi mi seversiniz size bir kalem hediye eden mi? Bize bir ikramda bulunamı daha çok severiz değil mi?

Sevilmek istiyorsak Rabbimizin bize verdiklerinden çevremizdekilere vererek paylaşalım. Paylaştığımız zaman hayatımızın daha da güzelleştiğini fark edecek, daha önce tatmadığımız pek çok zevki bu şekilde elde edeceğiz.

Hayatımız boyunca dayanışma, birlik, beraberlik içinde olalım bunun yolunun da birbirimizi sevmekten geçtiğini unutmayalım. Sevmenin de paylaşmak üzerine kurulu olduğunu hatırımızdan çıkarmayalım.

Cuma'nın bereketini hep birlikte paylaşmak temennisi ile...

Hutbe 2: İyiliği Güzel Yapmak

Sevgili öğrenciler!

Yağmurlu bir günde bir adam şemsiyesi ile yürürken şemsiyesi olmayan, ıslanan bir dostuna denk gelmiş. Hemen yanına gitmiş ve şemsiyesini bu dostuyla paylaşmış. Islanmasını engellemiş. Sonra da ayrılmışlar. Aradan bir zaman geçmiş iki dost yine karşılaşmışlar. İyilik yapan adam hemen hatırlatmış ve demiş ki; "Hatırlıyor musun? Bir yağmura denk gelmiştik ne çok ıslanacaktın

sahilde karşılaşmış iyilik yapan tam yine yaptığı iyiliği başa kakacakken diğer kişi kendini denize atıvermiş ve demiş ki; "Yeter arkadaş! İslandım işte... Başa kakıp durma!"

Böyle bir durumda siz neler hissedersiniz acaba?

Değerli arkadaşlar!

Bu hikayede, iyiliği başa kakmanın; "ben sana yardım etmişim", "kalemimi, silgimi, ekmeğimi, sana vermişim" gibi arkadaşlarımızı, yakınlarımızı borçlu hissettirecek, rahatsız edecek, onları rencide edecek ifadelerin ve davranışların olumsuz etkisine, kötülüğüne işaret ediliyor.

Sevgili gençler!

Yüce Rabbimiz bu konuda şöyle buyurmaktadır;

"Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin Rableri katında mükafatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de."⁴⁸

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de şöyle buyurmaktadır;

"Üç sınıf insan vardır ki kıyamet günü Allah, onlarla konuşmaz, yüzlerine bakmaz, onları temize çıkarmaz. Hem de onlar için can yakıcı bir azap vardır."

Resûlullah (s.a.v.) önemini hissettirmek için bu cümleyi üç kere tekrarladı.

Yanında bulunanlardan Ebû Zerr, "Ey Allah Resulü bunlar kimlerdir? Tam bir hüsrana ve mahrumiyete uğramış olduklarını zannediyorum." diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.) de:

"Elbisesini kibirle yerlerde sürüyen, yaptığı iyiliği başa kakan ve yalan yere yemin ederek ticaret malını iyi bir fiyatla satmaya çalışandır" cevabını verdi.⁴⁹

⁴⁸ Bakara 2/262.

⁴⁹ Tirmizi, Büyü' 5.

Değerli gençler!

İyiliği başa kakmak, iyilik yaptığımız kişileri rahatsız ederek minnet altında bırakmak aslında sevap olarak yaptığımız işi günaha çevirecektir.

Bir gün kendimizin de yardıma muhtaç olabileceğini, her insanın zorda ve darda kalabileceğini aklımızdan çıkarmamız gerekir.

Atalarımızın "İyilik et denize at, balık bilmezse Halik (yaratıcımız) bilir" sözü bize karşılık beklemeden iyilik yapmayı öğütlemetedir.

İyiliklerimizi en iyi şekilde yapabilmek ve sevaplarımızı da en iyi şekilde koruyabilmek temennisi ile Cumamız mübarek olsun.

Hutbe 3: Çalışmalarımızın Hedefi Doğru Olmalıdır

Kıymetli öğrenciler!

Mutlaka yaşamışsınızdır... Sabah büyüklerinizden önce uyanıp kahvaltı sofrasını kurduğunuzda, odanızı size söylenmeden topladığınızda, bir arkadaşınızın ihtiyacını o daha size söylemeden fark edip giderdiğinizde duyduğunuz "teşekkür ederim", "Allah razı olsun" yahut "afetin" ifadeleri bizleri ne kadar çok memnun eder değil mi?

Bir iş yaparız ve karşılığını alırız. Yaptığımız güzel işler karşılığında teşekkürler, aferinler... Kötü işler karşılığında cezalar, azarlamalar, kırgınlıklar...

Evet arkadaşlar!

Hayatın her döneminde bu süreç devam etmektedir.

Bir işi gerçekleştirmek için zaman harcarız, enerji harcarız, emek veririz, bütün bunları doğru bir hedefe yönlendirmek önemlidir.

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) bu hedefleri kendi yaşantısında bizlere göstermiştir.

İmtihandan önce öğretmen sorumlu tuttuğu yerlere değil de başka bö-
lümlere çalışarak başarılı olabilir miyiz? “Öğretmenim ben çok çalışmışım!”
demek acaba bize fayda sağlar mı?

Tabi ki hayır... Böyle yaparsak sonuç, imtihandan zayıf not almak ola-
caktır.

Doğru işleri yapmadığımız sürece harcadığımız emek boşa gidecek, israf
olacaktır.

Yüce Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’de; “İnsan için ancak çalıştığı vardır.
Şüphesiz onun çalışması ileride görülecektir. Sonra çalışmasının karşılığı kendi-
sine tastamam verilecektir.”⁵⁰ buyurarak dikkatimizi bu konu üzerine çekmiştir.

Çalışalım, gayret edelim, fakat tüm gayretimiz Allah (c.c.) ve elçisi Hz.
Muhammed (s.a.v.)’in yolunda olsun. Bunun dışındaki başarıların boş hatta
yeri geldiğinde kötü olduğunu bilelim.

Meselâ, çok maharetli, ustaca işini yapan, kimsenin giremediği binalara
giren, kimsenin açamadığı kapıları açan, kıymetli eşyaları çalabilen bir hırsıza
“aferin” denildiğini ödül verildiğini duydunuz mu? İşini ne kadar iyi de yapsa,
yaptığı iş doğru olmadığı için yakalandığında hapse atılacak ve bu işe harcadığı
emek ve zaman boşa gidecektir.

Değerli öğrenciler!

Hedeflerimizi belirlemede büyüklerimiz, öğretmenlerimiz bizlere
yardıma hazırlar. Yapacağımız işleri, çalışmalarımızı planlarken onlardan
yardım alalım. Gösterdikleri yoldan yürüelim ve emeğimizi israf etmeyelim.
Becerilerimizi keşfedelim ve gerektiği gibi Rabbimizin razı olacağı etkinlik ve
faaliyetlerde değerlendirelim.

Bu konuda okulumuzdaki kulüp çalışmalarının önemli olduğunu bile-
lim, fikirlerimizi, düşüncelerimizi öğretmenlerimize açalım.

⁵⁰ Necm, 53/39-41.

Arkadaşlarımızla, öğretmenlerimizle birlikte çalışarak güzel işler üretmek, okulumuzu geliştirmek ve geleceğe emin adımlarla yürümek temennisi ile hepinize hayırlı Cumalar...

Özet:

Çocuk Edebiyatına Bir Katkı Olarak “Çocuk Hutbeleri”

Çalışmada “Çocuk Hutbeleri” kavramının çocuk edebiyatında yeni bir tür olarak tanıtılması amaçlanmıştır. 2012 yılında yapılan düzenlemelerle imam hatip okullarının orta kısımları tekrar açılmıştır. Bu okullarda okuyan öğrenciler Cuma namazlarını çeşitli sebeplerden dolayı okullarında bulunan mescidlerde yahut camilerde kılmaktadırlar. Cuma namazları sırasında okunan hutbeler genellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınladığı hutbelerden seçilmektedir. Bu hutbeler öğrencilerin gelişim seviyelerine ve ilgilerine uygun değildir. Öğrencilerin seviyelerine uygun yazılacak hutbeler hem ibadeti bir eğitim fırsatına çevirecek hem de öğrenciler dinleyeceğinden dolayı daha huzurlu bir ibadet yapılmasına imkan verecektir. Dolayısıyla çocuk hutbeleri önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. “Çocuk hutbesi” kavramını temellendirirken ilk olarak “çocuk” kavramı üzerinde durulmuştur. İmam hatip ortaokulu öğrencilerinin çocuk olarak nitelenip nitelenemeyeceği tartışılmıştır. Gerek kanuni olarak 18 yaş altı olmalarından dolayı, gerekse psikososyal gelişim basamakları açısından “çocuk” olarak nitelenebileceği neticesine ulaşılmıştır.

İkinci olarak “çocuk edebiyatı” kavramı üzerinde durulmuştur. Çocuk edebiyatı “Çocukların anlayışına uygun olarak üretilmiş yazılı ve sözlü ürünler” olarak tanımlanmıştır. Çocuk edebiyatı tanımlandıktan sonra “çocuk hutbeleri” ve “çocuk edebiyatı” ilişkisi üzerinde durulmuştur. Burada “hutbe” ve “çocuk hutbesi” kavramları açıklanmış ve çocuk hutbelerinin bir çocuk edebiyatı ürünü olarak nitelenebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada son olarak çocuk hutbelerinin orijinalliği üzerinde durulmuştur. Daha önce benzer çalışmalar yapıp yapılmadığı incelenmiş. Benzer görülen çalışmalar değerlendirilmiştir. Bu kısımda özellikle Kazım Karabekir'in “Çocuklara Öğütlerim” isimli çalışması çocuk hutbelerine benzer bulunmuştur. İçerik olarak benzese de yapı itibarıyla metinlerin birbirinden farklı olduğu neticesine ulaşılmış ve daha önce örneği bulunmayan özgün bir çalışma olarak “çocuk hutbeleri” takdim edilmiştir. Benzer çalışmaların Hıristiyan kültürde var olduğuna da temas edilmiştir. “Child Sermons (çocuk vaazları)” şeklinde kaleme alınmış çalışmalardan bahsedilmiştir. Hutbenin İslâm dinine özel bir ibadetin parçası olduğu vurgulanmış ve bu sebeple Hıristiyan kültüründe yer alan çocuk vaazlarından farklılık arz ettiği ve bu ürünlerin çocuk hutbelerinin özgünlüğüne zarar vermediği sonucuna ulaşılmıştır.

